

Nr 113.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tillbyggnad till den av telegrafverket disponerade fastigheten nr 3 i kvarteret Fyrmörsaren i Stockholm; given Stockholms slott den 20 februari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Åke Holmbäck.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, HANSÉN, RUNDQVIST.

T. f. chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Holmbäck anför efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet:

Telegrafstyrelsens tjänstelokaler äro för närvarande huvudsakligen inrymda i fastigheten nr 3 i kvarteret Fyrmörsaren med adress nr 2 vid Brunkebergstorg i Stockholm. Denna fastighet inköptes år 1918 av telegrafverkets

Bihang till riksdagens protokoll 1931. 1 saml. 97 häft. (Nr 113—114.)

dåvarande pensionsinrättning, vilken från och med den 1 juli 1920 övertogs av statsverket och vars tillgångar från och med nämnda tidpunkt ingå i telegrafverkets pensionsfond. Denna fond, som förvaltas av telegrafstyrelsen, är alltså nu ägare till fastigheten. Redan då pensionsinrättningen inköpte fastigheten, var avsikten att telegrafstyrelsen skulle dit förlägga sina lokaler, så snart därför erforderligt utrymme inom densamma kunde bli disponibelt. Sedan detta skett, inflyttade styrelsen i fastigheten sommaren 1924. Dessförinnan hade ökade utrymmen där beretts genom vissa påbyggnadsarbeten, till vilka Kungl. Maj:t genom beslut den 11 maj 1923 anvisat medel av telegrafverkets pensionsfonds tillgångar. I förevarande fastighet disponeras även avsevärda utrymmen av den under telefondirektören i Stockholm lydande rikstelefonbyrån.

I skrivelse den 20 oktober 1930 har *telegrafstyrelsen* gjort framställning om beredande av medel ur pensionsfonden för utförande av en tillbyggnad till omförmälda fastighet i och för anskaffande av ökade lokaler för styrelsen samt för rikstelefonbyrån.

I denna skrivelse har styrelsen till en början beträffande behovet av större utrymmen anfört följande:

De senare årens snabba utveckling på de områden, som beröra telegrafverkets verksamhet, har medfört, att de utrymmen, som stå till buds inom ifrågavarande fastighet, icke äro tillräckliga. Styrelsen får i sådant hänseende erinra om det internationella telefonnätets tillkomst med därav följande avsevärda trafikökning, om omläggningen av den lokala telefontrafiken i de största näten för automatisk drift med därav följande omfattande konstruktions- och planeringsarbeten, vilka utföras i styrelsen, samt om telefonnätets våldsamma utveckling, som givetvis medfört ökat arbete och framvingat utökning av personalen även inom den centrala förvaltningen. Antalet telefonapparater i telegrafverkets nät var exempelvis vid den tid år 1924, då styrelsen inflyttade i sina nuvarande lokaler, cirka 398,000 mot omkring 510,000 den 1 oktober 1930. Rundradiorörelsens hastigt ökade omfattning har vidare för därav berörda avdelningar medfört ökat arbete, och riksnätets alltjämt fortgående kablifiering har framvingat en ny organisation inom styrelsen för detta arbetes planering och ledning.

De hyresgäster, som vid telegrafstyrelsens inflyttning i fastigheten tills vidare tillätos kvarbo, hava också undan för undan uppsagts, och sådana avdelningar inom styrelsen, som utan alltför stor olägenhet för arbetets behöriga gång kunnat inrymmas på annat håll, hava avflyttat till andra telegrafverkets fastigheter i Stockholm eller till förhyrda lokaler. Alltjämt kvarstår emellertid lokalbristen inom fastigheten, och någon ytterligare utflyttning kan icke ske utan allvarlig olägenhet för samarbetet de olika avdelningarna emellan.

Av fastighetens nyttiga utrymme, som — om källarlokalerna, vilka helt disponeras för arkiv, förråd och maskinrum, frånräknas — uppgår till cirka 8,600 kvm., disponerar telegrafstyrelsen för närvarande omkring 6,000 kvm. och telefondirektören i Stockholm huvudsakligen för rikstelefonbyrån omkring 2,600 kvm. Även för rikstelefonbyråns del framträder för närvarande ett starkt behov av utvidgade lokaler bland annat beroende på den kraftiga tillväxten av antalet telefonapparater i Stockholm. Antalet telefonapparater inom Stockholms redovisningsområde var sålunda den 1 januari 1925 125,700 och den 1 oktober 1930 över 160,000.

Beträffande sättet för tillgodoseende av styrelsens behov av utvidgade lokaler innehåller skrivelsen huvudsakligen följande:

Såsom styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 maj 1928 framhållit, är det styrelsens önskan att i framtiden för telegrafverkets räkning förvärva de delar av kvarteret Fyrmørsaren, som återstå efter en till följd av Hamngatans breddning och Sveavägens framdragnings erforderlig stadsplanereglering. Marken äges dels av kronan, som äger tomterna 6 och 7, vilka disponeras av gymnastiska centralinstitutet, dels av Stockholms stad. Sedan telegrafverket förvärvat kvarteret, skulle där uppföras byggnader för telegrafstation och eventuellt telefonstation samt för ytterligare utvidgning av styrelsens och rikstelefonbyråns lokaler.

Omorganisationen av gymnastiska centralinstitutet samt särskilt stadsplaneändringarna synas emellertid draga så långt ut på tiden, att telegrafstyrelsen icke för utvidgningen av sina lokaler kan avvakta dessa frågors lösning.

En möjlighet för telegrafstyrelsen att jämförelsevis snart kunna utvidga sina lokaler skulle emellertid kunna erhållas genom en tillbyggnad av pensionsfondens förenämnda fastighet Brunkebergstorg 2 utmed Beridarebangatan. Härför skulle av de av centralinstitutet innehavda tomterna behöva tagas i anspråk ett markområde utmed Beridarebangatan, å vilket för närvarande endast är uppfört ett skjul. Å nyssnämnda karta är området markerat med rött, vilket betecknar att denna del av tomten icke kommer att beröras av de tillämnade stadsplaneändringarna.

För telegrafstyrelsen är det ett oavvisligt behov att utan uppskov få utföra tillbyggnaden. Telegrafstyrelsen har därför under hand tillsport direktionen över gymnastiska centralinstitutet, huru direktionen skulle ställa sig till ett förslag om utförande redan nu av den behövliga tillbyggnaden, varvid direktionen förklarar, att direktionen icke skulle motsätta sig genomförandet av telegrafstyrelsens förevarande planer, om och så snart beslut bleve fattat av statsmakterna om uppförande av lokaler åt institutet å annat håll. Härigenom bleve nämligen direktionen förvissad om att de olägenheter, som ett avstående av ifrågavarande markstycke medförde för institutet, vore av övergående natur.

Därest ersättning för markupplåtelsen skulle anses böra utgå av telegrafverkets medel, läser Kungl. Maj:t uppdraga åt kronans fastighetskommission att bestämma denna ersättning i samband med reglerandet av de ekonomiska frågor, som komma under kommissionens handläggning rörande kvarteret Fyrmørsaren. I varje fall torde den föreslagna markupplåtelsen icke böra uppehållas av frågan om den eventuella ersättningen därför.

Styrelsen omnämner härefter, att kostnaden för tillbyggnaden, som skulle sträcka sig cirka 30 meter utmed Beridarebangatan och uppföras till samma bredd och höjd som den förutvarande byggnaden, har beräknats till 530,000 kronor. Styrelsen föreslår, att detta belopp — såsom tidigare skett i fråga om förenämnda påbyggnadsarbeten enligt Kungl. Maj:ts beslut den 11 maj 1923 — skulle utgå av pensionsfondens medel, åtminstone tills vidare, tills eventuellt medel kunna beredas å riksstaten för övertagandet av byggnaden från pensionsfonden i sammanhang med de ytterligare krav på anslag till uppförande av nybyggnader inom kvarteret för telegrafverkets räkning, som ingå i styrelsens planer.

Styrelsen framhåller vidare, att definitiva ritningar till tillbyggnaden ännu icke utarbetats men att styrelsen redan nu velat inlämna framställning i ärendet, för den händelse det skulle anses nödvändigt att bringa frågan under riksdagens prövning.

Slutligen upplyser styrelsen, att pensionsfondens kapitalbehållning den 31 december 1929 utgjort 21,720,770 kronor 43 öre.

På grund av det anförda har styrelsen anhållit, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att för uppförande av en tillbyggnad till telegrafverkets pensionsfonds fastighet nr 3 i kvarteret Fyrmörsaren erforderlig del av de kronan tillhöriga tomterna nr 6 och 7 i nämnda kvarter måtte få tagas i anspråk och att för bestridande av kostnaderna för tillbyggnaden må användas medel av telegrafverkets pensionsfond till ett belopp av högst 530,000 kronor.

I ett över telegrafstyrelsens framställning avgivet utlåtande den 24 oktober 1930 har *riksräkenskapsverket* anfört följande:

Mot telegrafstyrelsens förslag att för uppförande av en tillbyggnad till telegrafverkets pensionsfonds fastighet må tagas i anspråk erforderlig del av kronan tillhörig mark och att för bestridande av kostnaderna för tillbyggnaden må användas medel ur telegrafverkets pensionsfond, har riksräkenskapsverket med hänsyn till att anordningen är avsedd att endast vara av provisorisk natur icke funnit skäl till erinran. Fastställandet av eventuell ersättning för markupplåtelsen synes under förhandenvarande omständigheter kunna anstå till tidpunkten för det slutliga reglerandet av markfördelningen i det kvarter, inom vilket fastigheten är belägen. Även om anslagsmedel sålunda icke behöva omedelbart äskas, synes frågan likväl vara av beskaffenhet att böra underställas riksdagen.

Infordrat utlåtande i ärendet har vidare avgivits den 26 november 1930 av *direktionen över gymnastiska centralinstitutet*, som anfört följande:

Den planerade byggnaden är avsedd att uppföras å institutets gård å den del, som ligger utefter Beridarebangatan och där ett för friluftsgymnastik avsett skjul nu är beläget. Detta skjul upptager en yta av omkring 8×22 m. och är byggt i en våning.

Telegrafverkets planerade byggnad skulle komma att upptaga en yta av ungefär 13×25 m. och byggas i sex våningar. Dess mot institutet vettande gavel kommer att ligga å endast 4 meters avstånd från den närmaste av institutets byggnader och täcka för tre av de fem fönstren i vardera av de i denna byggnad inrymda gymnastiksalarna. Dess nordöstra hörn kommer att ligga 5 å 6 m. från det fjärde fönstret. Det är sålunda tydligt, att bygget kommer att hava en synnerligen ofördelaktig inverkan å belysningsförhållandena i dessa salar. Den nedre salen, redan nu mörk, torde efter byggets tillkomst ej kunna användas utan artificiell belysning.

Byggnaden kommer vidare att minska utrymmet å institutets gård med omkring 100 kvadratmeter, under byggnadstiden med betydligt mera. Gården användes höst och vår för lek och idrott och är redan nu för sitt ändamål i allra minsta laget. Gården är emellertid nu tämligen ljus, då den — bortsett från nyssnämnda skjul — är öppen åt Beridarebangatan. En hög byggnad å skjulets plats kommer att giva den karaktären av en mörk bakgård.

Telegrafverkets planerade tillbyggnad kommer således att för institutet medföra synnerligen betydande olägenheter av den beskaffenhet, att det är

otänkbart att institutet skulle utan allvarlig skada för sin verksamhet under längre tid kunna foga sig i desamma.

Uppförandet av den planerade byggnaden synes representera ett viktigt statsintresse, varför direktionen ej vill motsätta sig påbörjandet av bebyggandet, så snart beslut fattats i institutets egen byggnadsfråga och tiden för byggnadets igångsättande fixerats.

Då det emellertid med all sannolikhet måste bli nödvändigt att under de härigenom förutsatta övergångsåren — då institutet kvarstannar i sina nuvarande lokaler, medan byggnadsverksamheten för telegrafverket pågår — träffa vissa provisoriska anordningar för avhjälpande av genom byggnadsverksamheten uppkomna olägenheter för institutet, synes det direktionen naturligt att kostnaderna för dessa, vilka på förhand icke kunna närmare angivas, få bestridas av telegrafverkets medel.

Med anledning av vad direktionen sålunda yttrat har *telegrafstyrelsen* genom remiss anbefallts att ånyo yttra sig i ärendet. I utlåtande den 8 december 1930 har styrelsen till följd av denna remiss uttalat följande:

Direktionen har ifrågasatt, att kostnaden för vissa provisoriska anordningar för avhjälpande av genom byggnadsverksamheten uppkommande olägenheter för institutet måtte bestridas av telegrafverkets medel. Enligt vad styrelsen under hand erfarit avses härmed kostnaderna för artificiell belysning av vissa utrymmen samt förhyrande under vissa tider av en särskild plats för lek och idrott. Dessa kostnader, vilka, såsom direktionen anfört, icke kunna närmare angivas, torde dock bli relativt obetydliga, varför telegrafstyrelsen är beredd att, såsom direktionen ifrågasatt, gälla desamma.

Gent emot direktionens påstående, att den planerade byggnaden skulle giva institutets gård karaktären av en mörk bakgård, får styrelsen framhålla, att gårdens belysningsförhållanden även efter den ifrågavarande byggnadens tillkomst torde bli relativt tillfredsställande, då gården blir på två sidor omgiven av hus med efter Stockholmsförhållanden jämförelsevis obetydlig höjd.

Kronans fastighetskommission av år 1925, som avgivit utlåtande den 16 december 1930, har uttalat sig på följande sätt:

Kommissionen har icke något att erinra mot bifall till telegrafstyrelsens hemställan att få för en sin nybyggnad taga i anspråk viss del av den kronans tomtmark inom kvarteret Fyrmörsaren, som för närvarande disponeras av gymnastiska centralinstitutet. På sätt telegrafstyrelsen anfört i ärendet, torde styrelsen, därest den avsedda nybyggnaden kommer till stånd, böra förpliktas bekosta erforderliga provisoriska anordningar till avhjälpande av de genom nybyggnaden för gymnastiska centralinstitutet uppkommande olägenheter. Fastställandet av övrig ersättning att utgå av telegrafverkets medel för ianspråktagandet av ifrågavarande mark torde däremot böra anstå till tidpunkten för den slutliga regleringen av de kronans och Stockholms stads markfrågor, vilka beröra kvarteret Fyrmörsaren.

I ämnet har vidare utlåtande avgivits den 15 januari 1931 av *byggnadsstyrelsen*. Detta utlåtande är av följande innebäll:

Med hänsyn till den omfattande stadsplanereglering inom kvarteret Fyrmörsaren, som är att förvänta i samband med förestående vidgning av Hamngatan och framdragandet av Sveavägen, borde nybyggnad inom kvarteret helst icke få komma till utförande innan dylik stadsplanereglering

vidtagits. Då emellertid den nu föreslagna nybyggnaden kommer att ligga på relativt stort avstånd från de av kvarterets gränslinjer, som i första hand torde komma att beröras av stadsplaneregleringen, och då telegrafstyrelsens behov av ökat lokalutrymme torde vara synnerligen trängande, synes den nu avsedda nybyggnaden dock böra få komma till utförande, även om det framdeles skulle komma att visa sig nödvändigt att för byggnadens lämpliga anslutning till den blivande bebyggelsen inom kvarterets övriga delar vidtaga någon förändring av byggnaden i fråga. Byggnadsstyrelsen vill således icke motsätta sig att här avsedda mark tages i anspråk för det planerade byggnadsföretaget, dock under de av direktionen över gymnastiska centralinstitutet i dess utlåtande den 26 november 1930 angivna förutsättningar. Styrelsen vill endast framhålla, att nybyggnaden, med hänsyn till Beridarebansgatans bredd, enligt gällande stadsplan icke torde böra givas större höjd än 20.5 meter.

Då ritningar till byggnadsföretaget icke föreligga, är byggnadsstyrelsen icke i tillfälle att göra något närmare uttalande rörande byggnadskostnaderna. Styrelsen vill endast framhålla, att det enhetspris av 50 kronor per kubikmeter byggnadsvolym, som synes hava legat till grund för beräklandet av den av telegrafstyrelsen angivna kostnadssumman å 530,000 kronor, enligt styrelsens mening bör kunna godtagas.

Slutligen tillåter sig byggnadsstyrelsen framhålla, att den del av den för nybyggnadens uppförande avsedda mark, som ligger inom tomten nr 7, utgör ofri grund (jämför utredningar rörande statens mark och tomter i Stockholm, verkställda genom riksarkivet, del V, sidan 146). Sävitt styrelsen kan finna torde emellertid nämnda omständighet icke utgöra hinder för nybyggnadens uppförande.

I anledning av vad byggnadsstyrelsen yttrat har förnyat utlåtande infordrats från *telegrafstyrelsen*. I detta utlåtande, som är dagtecknat den 14 februari 1931, har styrelsen anfört bland annat följande:

Det har framkastats, att byggnadsföretaget skulle kunna anstå ett år, så att stadsplanefrågan komme närmare sin lösning. Häremot torde icke utan skäl kunna invändas, att denna fråga på ett år icke gärna kan komma sin lösning så nära, att då kunde föreligga fullständig plan för kvarterets bebyggande, vilket väl närmast skulle motivera uppskovet. Det måste ifrågasättas, om ens linjerna för kvarterets blivande gränser i öster och norr, vilka intimt sammanhånga med frågan om Sveavägens framdragnings och därmed förbundna vidlyftiga trafikproblem, skulle kunna bli klarlagda till dess. Enligt vad styrelsen erfarit, kommer pristävlan att utlysa rörande ordnandet av frågan om Sveavägens framdragnings. Att de förslag, vilka därvid framkomma, skulle hinna slutligen prövas och ett avgörande träffas inom ett år härefter, anser styrelsen icke troligt.

Den tilltänkta tillbyggnaden är emellertid avsedd att uppföras å ett avsnitt av kvarteret, som icke beröres av en blivande reglering av kvarteret, varför tillbyggnaden icke heller skulle komma att föregripa övriga stadsplaneregleringar i trakten.

Allt tyder sålunda på, att ett uppskov icke skulle vara till någon verklig nytta, under det att å andra sidan, vid det förhållande att telegrafverkets behov av utvidgade ämbetslokaler är synnerligen trängande, ett uppskov skulle för styrelsen medföra mycket allvarliga olägenheter.

Att den mark, vara byggnaden skulle uppföras, delvis är ofri tomt, har styrelsen sig väl bekant. En inom styrelsen härutinnan tidigare verkställd utredning har, såsom även av byggnadsstyrelsen vitsordats, ådagalagt att tomternas delvis ofria karaktär icke utgör något hinder för deras bebyggande.

Vad höjden av tillbyggnaden beträffar anser styrelsen sig böra meddela, att höjden av tillbyggnaden är tilltagen så, att den blir lika med höjden av den nuvarande flygeln, till vilken ritningarna godkänts av Kungl. Maj:t den 11 maj 1923. Ifrågavarande långa bildar alltså enligt förslaget en arkitektonisk enhet.

Med hänsyn till styrelsens meromnämnda trängande behov av utvidgade tjänstelokaler bör emellertid icke en eventuell meningsskiljaktighet beträffande höjden hos den planerade tillbyggnaden få stå hindrande i vägen för ett avgörande av byggnadsfrågan vid årets riksdag. Denna detalj i förslaget torde lämpligen sedermera kunna underställas Kungl. Maj:ts avgörande. En lägre byggnadshöjd medför emellertid minskat antal våningar och således minskat utrymme.

Vid styrelsens sistnämnda utlåtande har fogats avskrift av en från stadsplanedirektören i Stockholm avlåten skrivelse i ämnet, vari bekräftats vad telegrafstyrelsen anfört därom, att den avsedda tillbyggnaden icke skulle komma att föregripa blivande stadsplaneregleringar i trakten, samt uttalats, att från stadsplanekontorets sida hinder icke föreläge för byggnadens uppförande under förutsättning att den planlades på sådant sätt, att Beridarebangatan framdeles utan olägenhet kunde sänkas i anslutning till en eventuell framtida sänkning av terrängen vid Klarabergsgatan och Hamngatan. Mot den föreslagna hushöjden har i denna skrivelse icke framställts erinran.

Vid ifrågavarande utlåtande har styrelsen vidare fogat av arkitekten N. G. Friberg upprättade förslagsskisser till tillbyggnaden ävensom av Friberg verkställd approximativ kostnadsberäkning. Denna kostnadsberäkning utvisar att — såsom i telegrafstyrelsens skrivelse den 20 oktober 1930 anförts — tillbyggnaden skulle kunna med av styrelsen föreslagen hushöjd uppföras för en kostnad av 530,000 kronor.

Med avseende å den i stadsplanedirektörens skrivelse berörda sänkningen av Beridarebangatan har telegrafstyrelsen i utlåtandet den 14 februari 1931 yttrat, att ett aktgivande på vad härutinnan förutsatts icke syntes medföra nämnvärd ökning av den beräknade kostnaden för tillbyggnaden.

Av utredningen i ärendet framgår, att den hastiga utveckling, som statens telefonväsende under senare år undergått, medfört ett starkt behov av ökade lokaler för telegrafstyrelsen samt för rikstelefonbyrån. Vad telegrafstyrelsen i ämnet anfört samt vad jag vid personligt besök i de nuvarande lokalerna inom fastigheten nr 2 vid Brunkebergstorg varit i tillfälle att iakttaga har bibragt mig den uppfattningen, att detta behov är av den trängande art, att åtgärder för dess tillgodoseende snarast möjligt böra vidtagas

För en lämplig lösning av denna lokalfråga synes mig någon annan utväg icke stå till buds än att, såsom telegrafstyrelsen föreslagit, en tillbyggnad till nyssnämnda, av telegrafverket disponerade fastighet vid Brunkebergstorg uppföres å viss, till ifrågavarande fastighet gränsande del av kronans för närvarande till gymnastiska centralinstitutet upplåtua mark inom kvarteret Fyrmörsaren. Med hänsyn till förestående stadsplaneregleringar inom nämnda kvarter kunde det visserligen, såsom byggnadsstyrelsen framhållit, synas

Departements-
chefen.

önskligt, att tillbyggnadens uppförande kunde anstå intill dess full klarhet vunnits rörande utformningen av dessa regleringar. Jag erinrar i detta sammanhang, att kronans fastighetskommission av år 1925 erhållit uppdrag att med Stockholms stad förhandla angående ömsesidiga markförvärv inom kvarteret i samband med breddning av Hamngatan och andra ändringar i stadsplanen. Då emellertid å ena sidan ett dylikt uppskov synbarligen skulle för telegrafverket innebära allvarliga olägenheter och å andra sidan tillbyggnaden i fråga skulle uppföras å en del av kvarteret, som enligt vad i ärendet framhållits icke synes bliva berörd av en blivande stadsplanerreglering, har jag i likhet med samtliga de hörda myndigheterna funnit mig icke behöva av nu nämnd anledning ifrågasätta uppskov med byggnadsföretaget.

Mot ett omedelbart ianspråktagande av det område, som för tillbyggnaden skulle erfordras, har från direktionen över gymnastiska centralinstitutet rests vissa invändningar med hänsyn till institutets intressen. Även om det icke kan bestridas, att den föreslagna åtgärden skulle medföra vissa olägenheter för institutets verksamhet, synas likväl dessa olägenheter icke vara av den art och omfattning, att de böra stå hindrande i vägen för förslaget genomförande. Med hänsyn härtill finner jag icke erforderligt att, såsom direktionen ifrågasatt, uppskjuta tillbyggnadsföretagets igångsättande i avvaktan på beslut i fråga om nybyggnad för institutet. I anslutning till vad från institutets sida förutsatts och telegrafstyrelsen medgivit utgår jag härvid ifrån att de särskilda kostnader, som till följd av tillbyggnadens uppförande kunna uppstå för institutet, komma att gäldas av telegrafverkets medel enligt grunder, som i brist på åsämjande mellan styrelsen och direktionen fastställas av Kungl. Maj:t.

Med avseende å den föreslagna tillbyggnadens utformning föreligga ännu endast preliminära skissritningar. Enligt dessa skulle höjden av tillbyggnaden avvägas till överensstämmelse med den nuvarande byggnadens flygel åt Beridarebangatan, vilket skulle innebära större höjd än den av byggnadsstyrelsen med hänsyn till Beridarebangatans bredd angivna. På denna punkt läser den föreliggande utredningen icke möjliggöra ett bestämt ståndpunktstagande, utan denna detaljfråga synes få av Kungl. Maj:t, i samband med prövning av definitivt ritningsförslag, längre fram upptagas till avgörande.

Telegrafstyrelsen har föreslagit, att kostnaderna för tillbyggnadsföretaget skulle bestridas av telegrafverkets pensionsfonds tillgångar. Då huvudfastigheten för närvarande äges av denna fond, finner jag intet vara att häremot erinra. I likhet med riksräkenskapsverket anser jag emellertid, att frågan bör underställas riksdagens prövning. På sätt telegrafstyrelsen antytt torde längre fram, sedan en slutlig reglering av markfördelningen inom kvarteret Fyrmörsaren ägt rum, få tagas under övervägande frågan om beredande av medel för telegrafverkets övertagande av pensionsfondens fastighet. I samband därmed läser också spörsmålet om eventuell ersättning för upplåtelse av mark, varom nu är fråga, få upptagas till prövning.

Den approximativt uppskattade kostnadssumman för tillbyggnadsföretaget, 530,000 kronor, synes — såvitt för närvarande kan bedömas — icke giva anledning till erinran. I samband med prövning av definitivt ritningsförslag torde en närmare kostnadsberäkning böra underkastas granskning. I detta sammanhang må framhållas att, därest tillbyggnaden skulle komma att utföras till lägre höjd än vad telegrafstyrelsen förutsatt, härigenom torde komma att uppstå viss kostnadsbesparing. I anslutning till vad nu anförts synes riksdagens medgivande böra äskas därtill, att för ändamålet i fråga må av pensionsfondens tillgångar användas högst nyssnämnda belopp 530,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att för tillbyggnad till den telegrafverkets pensionsfond tillhöriga fastigheten nr 3 i kvarteret Fyrmörsaren i Stockholm må av pensionsfondens medel användas ett belopp av högst 530,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.